

BOŽÍ SVRCHOVANOST VE SPASENÍ: ÚVOD II. ZEVRUBNÁ HISTORIE KALVINISMU

VÝKLAD ŘÍMANŮM 5,8-11; OBSAHUJE VŠECH PĚT BODŮ KALVINISMU

- ◆ *Bůh však prokazuje svou lásku **k nám** [pouze k nám, nepodmíněně, svrchovaně vyvoleným – **2. bod**] tím, že Kristus **za nás** zemřel [pouze nás Kristus účinně a cílevědomě vykoupil – **3. bod**], když jsme ještě byli hříšní [naprosto duchovně neschopní a zkažení – **1. bod**]. Tím spíše nyní, když jsme byli ospravedlněni prolitím jeho krve [pouze my jsme byli účinně a cílevědomě vykoupeni Kristovým křížem – **3. bod**], budeme skrze něho zachráněni od Božího hněvu [pouze my budeme zachováni až do konce – **5. bod**]. Jestliže jsme my, Boží nepřátelé [my jsme naprosto duchovně neschopní a zkažení – **1. bod**], byli s Bohem smířeni smrtí jeho Syna [pouze my jsme byli účinně a cílevědomě vykoupeni Kristem – **3. bod**], tím spíše nás smířené zachrání jeho život [pouze nás zachová až do konce – **5. bod**]. A nejen to: chlubíme se dokonce Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista [pouze my se chlubíme omilostněním a účinným povoláním Duchem – **4. bod**], který nás s ním smířil [pouze nás účinně a cílevědomě vykoupil – **3. bod**] (Ř 5,8–11).*

1. *Naprostá duchovní neschopnost, zkaženost člověka.*
2. *Boží nepodmíněné, svrchované vyvolení.*
3. *Kristovo omezené, účinné, cílevědomé vykoupení.*
4. *Neodolatelná milost, účinné povolání Duchem.*
5. *Vytrvalost svatých, zachování svatých Bohem.*

I. AUGUSTIN (345-430)

Kalvínův předchůdce v učení o monergické svrchovanosti Boží vůle v otázkách spasení, tj. v otázkách soteriologie, byl Augustin; a tomu odporoval jak Pelagius tak Kassián.

II PELAGIANISMUS; PELAGIUS (350-418)

Adamův hřích není dědičný. Když člověk chce, může žít bez hříchu. Adam dal lidstvu jen špatný příklad. Člověk se rodí nevinný, jako byl stvořen Adam, je ve své přirozenosti dobrý a napravitelný.

III. SEMIPELAGIANISMUS; KASSIÁN (360-435)

Hřích je od Adama dědičný, ale je to spíše nemoc. Člověk není mrtvý v hříchu, ale nemocný a potřebuje uzdravení. Člověk je jen duchovně nemocný, a jako takový je schopný s Bohem spolupracovat na spasení.

IV. DRUHÁ ORANŽSKÁ SYNODA (529)

Protože jsou lidé potomci Adama, jsou pod mocí hříchu, svoboda jejich vůle je omezena (člověk sám od sebe nedokáže dostatečně milovat Boha). Potřebují Boží milost, kterou si však nemohou ničím zasloužit ani získat. Člověk má svobodu milost přijmout i odmítnout.

V. REFORMACE OD VIKLEFA KE KALVÍNOVI (1320-1564)

Bůh povolal své vyvolené. Zde jsou jen ti nejvýznamnější, jak šel čas: Jan Viklef (1320-1384); Jan Hus (1370-1415); Martin Luther (1483-1546); Jan Kalvín (1509-1564). Tito reformátoři přivedli část církve zpět k Písmu tj. k naprosté Boží svrchovanosti, jak ji chápal již Augustin.

VI. ARMINIUS (1560-1609)

Arminius (1560–1609) zformuloval teologii spasení tak, aby byla stravitelná i pro tehdejší reformovanou holandskou církev, která stála na Augustinově monergismu.

Člověk není duchovně schopen zvolit Krista svojí padlou vůlí. Ke spasení je nutný prvotní Boží podnět, tj. působení nápomocné milosti skrze Ducha svatého. Teprve potom se člověk může, nebo nemusí obrátit a posléze přijmout, nebo odmítnout Krista. Nápomocná milost arminianismu spasení umožňuje, ale nezaručuje.

VII. REMONSTRACE; PĚT ČLÁNKŮ ARMINIANISMU (1610)

Dnešní, zkrácené znění a pořadí:

- 1. Podmíněné vyvolení (2. bod kalvinismu)*
- 2. Neomezené vykoupení (3. bod kalvinismu)*
- 3. Duchovní neschopnost (1. bod kalvinismu)*
- 4. Nápomocná, odolatelná milost (4. bod kalvinismu)*
- 5. Ujistění a jistota musí být ještě rozhodnuty (5. bod kalvinismu)*

VIII. DORTSKÁ SYNODA (1618)

Dortská synoda odpověděla na každý z pěti článků remonstrace. Pět bodů kalvinismu tedy nevzniklo tak, že by se sešli teologové, kteří věřili, podobně jako Augustín nebo Kalvín, v naprostou Boží svrchovanost ve spasení, tedy v monergismus, a rokováním by v pěti bodech formulovali svoji teologii spasení, svoji soteriologii. Pět bodů kalvinismu vzniklo jako záporná, odpověď, která popírala pět bodů remonstrace, tedy pět bodů arminianismu.

IX. TABULKOVÉ POROVNÁNÍ ARMINIANISMU A KALVINISMU

PĚT BODŮ ARMINIANISMU a PĚT BODŮ KALVINISMU	
ARMINIANISMUS	KALVINISMUS
Svobodnou vůli přirozeného člověka sdílí jak s Pelagiem, tak s Kassiánem Základní stanoviska současného arminianismu vycházejí z pěti článků remonstrace. Ačkoli se jejich formulace podle zdroje liší, podstata zůstává stejná:	Satanem ztrocenou vůli přirozeného člověka sdílí s Augustinem Dortská synoda odpověděla na remonstraci také v pěti bodech, které se staly jádrem kalvinismu. Ačkoli se jejich formulace podle zdroje liší, podstata zůstává stejná:
1. Duchovní schopnost je následek nápomocné Boží milosti Lidé jsou hříšní a bez Boha neschopní být sami o sobě spravedliví. Avšak nejsou nenapravitelně hříšní. Bůh na ně působí svojí nápomocnou milostí. Ta obnovuje lidskou vůli, aby mohla přijmout, nebo odmítnout spasení.	1. Naprostá duchovní neschopnost je následek Adamova pádu Lidé jsou do takové míry zasaženi negativními důsledky prvotního hříchu, že nejsou schopni, aby byli spravedliví, a jsou vždy nezměnitelně hříšní. Lidská svoboda je zcela ztrocena hříchem, takže ve věcech Ducha Božího může volit pouze zlo.
2. Podmíněné vyvolení Bůh se rozhodl, aby skrze Jeho milost bylo veškeré lidstvo spravedlivé (mělo vymazané hříchy). Nicméně nás vyzývá, abychom odpověděli na Jeho nápomocnou milost uplatněním naší přirozené vůle, kterou nám obnovil tak, aby se mohla pro Něj rozhodnout. Naše odpověď podmiňuje naplnění Jeho vyvolení.	2. Nepodmíněné vyvolení Protože si lidé nemohou ani nechtějí zvolit Boha, Bůh svým věčným výnosem vyvolil svůj lid, který miloval odvěkou láskou, aby jej ospravedlnil (vymazal mu hříchy) kvůli sobě, pro sebe a své oslavení, bez jakýchkoli podmínek, jež by toto vyvolení zapříčinily.
3. Všeobecné vykoupení Kristem Boží vykoupení je neomezené v rozsahu, ale omezené člověkem v účinnosti. Je to pouhá možnost pro všechny. Vykoupení se stává účinným, až člověk uvěří. Ty, které Bůh předzvěděl, že uvěří, také vyvolil. Víra člověka předchází a podmiňuje Boží spasení.	3. Účinné vykoupení Kristem Boží vykoupení je omezené v rozsahu, ale neomezené v účinnosti. Je dokonalé a dokonané, zajistilo spasení a víru všem, které Bůh nepodmíněně vyvolil a miloval odvěkou láskou před založením světa. „Spasení & víra“ jsou Boží souběžné, neoddělitelné dary.
4. Odolatelná milost Boží milost je nabízena bez zásluh; avšak lidé mají Bohem udělenou svobodu skrze nápomocnou milost, proto mohou Jeho nabídku odolat a odmítnout ji.	4. Neodolatelná milost Milost, kterou Bůh nepodmíněně udílí svému lidu, nemůže být odmítnuta, nelze jí odolat, protože nejde o přijetí běžné nabídky, ale o stvoření nového vnitřního člověka, který neodolatelně žije svůj nový život v Kristu.
5. Podmíněná záruka a ujištění V Boží milosti je ujištění, že všichni, kdo se rozhodli přijmout Ježíše Krista, mají zaručené spasení. Toto ujištění je však podmíněno vírou až do konce. Člověk má svobodu Ježíše Krista jak přijmout, tak Jej později i odmítnout, a to odpadnutím. (V tomto bodu není mezi arminiany jednotný názor)	5. Vytrvalost svatých Vyvolení nemohou ztratit své spasení ani víru, protože spasení a víra je práce trojjediného Boha. Otec svoje vyvolil, Syn vyvolené vykoupil a Duch svatý vykoupené znovuzrodil. Boží dílo nemůže být zmařeno, protože je to Bůh, kdo vytrvává ve věrnosti a způsobuje vytrvalost ve svých vyvolených, vykoupených a znovuzrozených svatých až do konce.
Podle arminianismu: Spasení je dosaženo společným úsilím Boha, jenž převzal iniciativu, a člověka, jenž musí reagovat. Lidská odpověď je rozhodující činitel. Bůh nabízí spasení každému, ale Jeho opatření se stává účinným jen pro ty, kteří se prostřednictvím vybuzení, svobodné vůle nápomocnou milostí rozhodnou s Ním spolupracovat a přijmout Jeho nabízenou milost. V kritickém okamžiku hraje rozhodující roli lidská vůle. A tak člověk, nikoli Bůh, určuje, kdo bude příjemcem daru spasení.	Podle kalvinismu: Spasení je dosaženo všemohoucí, vyhlašující, dekretivní vůlí trojjediného Boha. Otec vyvolil svůj lid; Syn jej svojí smrtí vykoupil; Duch svatý zaručil, aby byla Kristova smrt účinná, tzn., znovuzrodil vyvolený lid, přivedl jej k víře a pokání, způsobil, že se ochotně a s radostí podřizuje evangelium. Celý průběh spasení (vyvolení, vykoupení, znovuzrození) je výhradně Boží zásluha, darovaná pouze nepodmíněnou milostí. A tak Bůh, nikoli člověk, určuje, kdo bude příjemcem daru spasení.
Zamítnuto Dortskou synodou Tento soteriologický systém byl obsažen v remonstraci. Původně bylo těchto pět článků v jiném pořadí a formulaci. Remonstrace (námitka) byla předložena arminiany holandské církvi v roce 1610 k přijetí. Byla však zamítnuta dortskou synodou až roku 1619 jako neslučitelná s Písmem.	Potvrzeno Dortskou synodou Tento soteriologický systém byl opětovně potvrzen dortskou synodou roku 1619 jako biblická doktrína spasení. Tehdy byl poprvé formulován v pěti kapitolách jako odpověď na pět článků remonstrace a arminianů. Později vešel ve známost jako pět bodů kalvinismu.